

STANISŁAW LEM, unul dintre cei mai importanți scriitori SF din toate timpurile, s-a născut pe 12 septembrie 1921 în Lvov (atunci în Polonia, acum în Ucraina). În 1940 a intrat la Facultatea de Medicină de la universitatea din orașul natal datorită intervenției tatălui și unor documente false care-i mușamalizau originea evreiască. În 1945 provincia Kresy a fost anexată Uniunii Sovietice, familia sa fiind relocată în Cracovia, unde Lem a reluat studiile de medicină, fără a le finaliza însă, nedorind să devină medic militar. A început să lucreze ca cercetător științific și să publice povestiri, poezii și eseuri, majoritatea obediente față de cerințele ideologice ale regimului comunist. A debutat în volum în 1951 cu romanul *Astronautii*. Deși ecurile au fost modeste, Lem a hotărât să se dedice în întregime literaturii. Volumul de povestiri *Ciberiada* a însemnat consacarea, iar în 1961 a apărut romanul *Solaris*, care i-a adus o popularitate neașteptată. Cartea avea să fie tradusă în zeci de limbi, să se bucure de o carieră internațională de succes și să fie ecranizată de trei ori. Cea mai cunoscută ecranizare este semnată de regizorul rus Andrei Tarkovski și a câștigat Premiul Special al Juriului de la Festivalul Internațional de Film de la Cannes în anul 1972. Peste zece ani scriitorul s-a mutat în Berlinul de Vest, după aceea s-a stabilit la Viena și apoi a revenit în Polonia. Printre celelalte volume ale sale se numără *Edificiul nebuniei absolute*, *Norul lui Magellan*, *Jurnale astrale*, *Eden*, *Întoarcerea din stele sau Glasul Domnului*. S-a stins din viață la Cracovia pe 27 martie 2006.

STANISŁAW LEM

catarul

Traducere din limba poloneză
MIHAI MITU

Nu m-a lăsat să-mi termin vorba. Barth, care-l cunoștea, privea la noi clipind, de parcă ar fi vrut să-și îmăbușe râsul.

- Scuză-mă, te rog, dar aici nu e vorba de dumneata.
- Bine, dar dacă nu eu, atunci cine? Vreun detectiv?
- Nu știu cine, și nu mă interesează absolut deloc.

Cineva. Am auzit că ai intenția să scrii o carte despre toată afacerea asta, aşa e?

- De la Barth ați aflat? Da, am chiar un editor... dar de ce ați spus aşa ceva?

- Pentru că ține de firea lucrurilor. Un glonț trebuia să nimerească pe câmpul acela de tragere și un individ oarecare trebuia să nimerească în miezul acestei probleme. Și dacă-i aşa, atunci, indiferent de autor și de editor, apariția acestei cărți este și ea o certitudine matematică.

Noiembrie 1975

Cuprins

Napoli - Roma	5
Roma - Paris	35
Paris (Orly - Garges - Orly).....	64

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LEM, STANISŁAW
Catarul / Stanisław Lem; trad.: Mihai Mitu. -
Ed. a 2-a. - București: Nemira Publishing House, 2014
ISBN 978-606-579-843-4

I. Mitu, Mihai (trad.)

821.162.1-31=135.1

Stanisław Lem
KATAR
© Barbara Lem and Tomasz Lem 2014

© Nemira, 1998, 2014

Redactor: Oana IONĂSCU
Tehnoredactor: Irina POPESCU

Tiparul executat de FED PRINT S.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-579-843-4

NAPOLI - ROMA

Ultima zi mi s-a scurs ca niciodată. Nu de emoție.
Nu-mi era frică. De altfel, n-aveam de ce. În mulțimea
care vorbea atâtea limbi, mă simțeam mereu singur.
Nimeni nu mă băga în seamă. Gazdele nu mi se îngheșuaiau în față și, de fapt, chiar nu le cunoșteam. Și
pentru că nu credeam în blestemul pe care îl atrag
asupra-mi, dormind în pijamalele lui Adams, bărbie-
rindu-mă cu mașina lui și mergând pe urmele lui de-a
lungul golfului, trebuia să fi simțit o ușurare la gândul
că, a doua zi, voi arunca masca. Nici pe drum nu mă
așteptasem la vreo capcană. Doar nici lui nu i se întâmplase nimic pe autostradă. Iar singura noapte la
Roma aveam să mi-o petrec sub o pază specială.

Îmi spuneam că asta era numai dorința de a încheia
acțiunea, căci s-a dovedit a fi un fiasco. Îmi spuneam
o mulțime de lucruri chibzuite, totuși mereu mă abă-
team de la ordinea zilei.

După baie, aveam să mă întorc la „Vesuviu“ pe la
trei, dar de pe la două și douăzeci mă și aflam în

apropierea hotelului, de parcă m-ar fi împins ceva într-acolo. În cameră nu se putea întâmpla nimic, desigur, aşa că am mai zăbovit pe străzi. Știam toate împrejurimile pe din afară. La colț era o frizerie, mai departe, o tutunerie, o agenție de voiaj și apoi parcarea hotelului, în golul format între case. De la hotel în sus, treceam pe lângă un atelier de curelărie, unde Adams își reparase mânerul rupt al valizei, apoi pe lângă un mic cinematograf non-stop. În prima seară era cât pe-aci să intru și eu la film, pentru că ghiulelele trandafirii de pe afiș le-am luat drept planete. Abia când am ajuns la casă, mi-am dat seama de greșeală. Era un fund de muiere, imens. Acum, în plină arșiță, m-am îndreptat spre colțul străzii și m-am întors, trencând pe lângă vânzătorul de migdale prăjite. Castanele de anul trecut se terminaseră. Admirând pipele de tot felul, am intrat în tutunerie și am cumpărat un pachet de „Cool“, deși nu obișnuiesc să fumez mentolate. În plin zgromot se puteau distinge din difuzoarele cinematografului icnete și scrâșnete ca dintr-un abator. Vânzătorul de migdale și-a dus căruciorul la umbără, sub acoperișul parcării de la „Vesuviu“. Cândva fusese, poate, un hotel de prima mână, dar vecinătatea stătea mărturie a decăderii lui lente. Holul era aproape pustiu. În lift era mai frig decât în cameră. M-am uitat la el cu un ochi critic. Să-mi fac bagajul în fierbințeala asta însemna să ajung lac de nădușeală și atunci senzorii n-ar fi rezistat. M-am mutat cu împachetatul în baie, care, într-un hotel vechi ca acesta, era aproape la fel de mare ca și camera. Baia era și ea sufocantă, dar

avea barem podeaua de marmură. Am făcut un duș, stând pe vârful picioarelor, și înădins nu m-am șters de-a binelea, apoi am început să-mi aranjez lucrurile în valize, desculț, ca măcar aşa să simt un pic de răcoare. În trusă am dat peste ceva tare, bine înfașurat. Revolverul. Uitasem cu totul de el. Tare aş fi vrut să-l arunc sub cadă. L-am băgat pe fundul valizei celei mari, sub cămași, mi-am șters bine pieptul și m-am postat în fața oglinzii ca să-mi pun aparatele. Cândva aveam niște semne în aceste locuri de pe corp, dar au dispărut. Mi-am pipăit bătaia de la capul inimii, între coaste, pentru primul electrod. Cel de-al doilea, în adâncitura claviculară, nu voia să se lipească. M-am șters încă o dată și am apăsat plasturele de ambele părți, pentru ca aparatul să nu depășească clavicula. Nu prea reușeam, pentru că altădată nu făceam toate astea de unul singur. Mi-am pus apoi cămașa, pantalonii, bretelele. De la întoarcerea pe Pământ, începusem iar să le port. Era foarte comod acolo, pe orbită. Omul nu-și ținea mereu pantalonii de teamă să nu-i alunece. În Cosmos, îmbrăcămintea n-are greutate, iar când te întorci rămâi cu acel „reflex al pantalonilor“ și de aceea e bine să porți bretele.

Eram gata. Tot planul îl aveam în cap. Trei sferturi de ceas pentru masa de prânz, plus achitarea notei hotelului, o jumătate de ceas până la autostradă, având în vedere ora de vârf, zece minute de rezervă. Am mai aruncat o privire prin dulapuri, am pus valizele lângă mi-am spălat față cu apă rece, am verificat în oglindă să nu se vadă aparatele lipite de piele și am

coborât. Restaurantul era deja plin. Chelnerul, leoarcă de sudoare, mi-a pus în față un pahar de Chianti, am comandat o pastă de busuioc și cafea în termos. Tocmai terminasem de mâncat și mă uitam la ceas, când difuzorul a anunțat: „Mister Adams, la telefon!“ Am văzut cum mi se ridică părul pe mâini. Să mă duc sau nu? Un grăsan în cămașă pestriță s-a ridicat de la o măsuță de lângă fereastră și s-a îndreptat spre cabină. Un oarecare Adams. Puțini sunt oare cei pe care-i cheamă Adams? Știam că n-o să se întâmple nimic, dar eram furios pe mine însuși. Liniștea mi se duse pe apa sămbetei. Mi-am șters gura de grăsimi, am luat o tabletă verde, amară, apoi o ultimă înghițitură de vin și m-am îndreptat spre recepție. În hotel se mai făcea curătenia de dimineață, iar dinspre bucătărie răzbăteau tot felul de miroșuri. Îți venea rău ca unui aristocrat, numai cu gândul la varză. Așa arăta despărțirea. Urmându-pe portarul care-mi ducea valizele, am ieșit în aerul încins de afară. Autoturismul, comandat de la casa Hertz, ocupa trotuarul pe jumătate. Era un Hornet, negru ca tuciul. Nu l-am lăsat pe portar să-mi pună bagajul la spate, fiindcă acolo putea fi vreun emițător. L-am expedit cu un bacșis și m-am urcat în mașina încinsă ca un cuptor. Asudat de îndată, mi-am dus mâna la buzunar să-mi scot mănușile. Inutil, căci volanul era îmbrăcat în piele. În spate, la bagaje, locul era gol – unde putea fi amplifierul? Pe podea, în fața locului liber, acoperit de coperta unei reviste ilustrate, de unde mă privea o blondină goală, scoțând limba. Am tăcut mâlc, dar parcă ceva a icnit ușor în mine când am început să

mă încadrez în traficul continuu. Pe toate benzile de circulație nu găseai un loc liber. Deși odihniti, mă simțeam, totuși, moale, oarecum amețit, amuzat prosteste, poate pentru că mâncasem o farfurie zdravănă de macaroane, pe care nu le pot suferi. Ca și până atunci, înainte de toate, îmi era groază că mă îngrășaseam. După stopul următor am pus în funcțiune aerul condiționat. Miroșul de gaze arse se și făcu simțit. L-am oprit. Mașinile se îndesau unele în altele italiane. Un ocol mare. În oglinzi nu vedea decât măști și acoperișuri. *La potente benzina italiana*¹ otrăvise tot aerul.

M-am oprit în spatele unui autobuz, cu respirația lui împuștită. Copiii, toti cu aceleași șepci verzi, se zgâiau la mine prin geamul din spate. În stomac parcă aveam un cocoloș, capul îmi fierbea, iar pe inimă simțeam aparatul care, prin cămașă, se agăța de bretele la fiecare rotire a volanului. Am desfăcut un pachet de „Kleenex“ și am întins șervețelele pe bord, ca să le am la îndemână, pentru că mă zgândarea nasul ca înainte de furtună. Am strănatat o dată, încă o dată, și eram într-atât de ocupat cu strănutul, încât nu știam când am lăsat în urmă Napoli, dispărut în albăstrimea litoralului. Am început să urc deja pe del Sole. Ca pe orice vârf, nu era mai nimeni. Parcă nici nu luasem plimăsină. Urechile îmi țiuiau, nasul îmi curgea, în schimb, gura îmi era uscată. Mi-ar fi prins bine o cafea, deși băusem la hotel două

¹ Puternica benzină italiană (lb. ital., în orig.) (n. tr.).

Cappuccino mici, dar altă cafea nu puteam avea decât pe la Maddalena. „Herald“ nu se găsea pe la chioșcuri, se vede că erau iar în grevă. Între micile Fiaturi afumate și un Mercedes, am dat drumul la radio. Ultimele știri. Înțelegeam cam pe jumătate. Demonstrații au dat foc. Declarația purtătorului de cuvânt al poliției private. Ilegalistele feminine anunțau noi acțiuni. Crainica citea cu voce gravă declarația teroristelor, condamnarea Papei, una după alta, apoi comentariile presei. Clandestinitate muierească. Nimeni nu se mai mira de nimic. Am pierdut capacitatea de a ne mira. De fapt, ce le deranja, tirania bărbaților? Eu unul nu mă simțeam un tiran. Nimeni nu se simțea așa. Vai de play-boy! Ce-or păti ăștia din partea lor? O să-i răpească și pe preoți? Am închis radioul, ca pe un capac la ghena de gunoi.

Să fii la Napoli și să nu vezi Vezuviul – și eu nu-l văzusem. Privisem întotdeauna vulcanii cu bunăvoie, înță. Tata îmi povestea de ei înainte de culcare, dar asta cu o jumătate de veac în urmă. În curând o să fiu și eu bătrân, îmi ziceam, și asta mă surprindea, de parcă mi-ăș fi spus că în curând am să fiu vacă. Vulcanii erau ceva solid care trezea încrederea. Pământul crăpa, lava curgea, casele se prăbușeau. Totul era clar și minunat când aveai numai cinci anișori. Eu credeam atunci că prin craterul vulcanului se putea ajunge în centrul pământului. Tata nega faptul acesta. Păcat că n-a mai trăit, ar fi fost bucuros. Nu te gândeai la însăspăimântătoarea liniște a celor spații nesfârșite, când se auzea splendidul sunet al croșetelor care fixau

portantul la modul. Ce-i drept, cariera mea n-a fost prea lungă. Nu m-am dovedit demn de Marte. Tata ar fi suportat asta, poate, mai greu decât mine. Cum adică, să fi murit după primul meu zbor? Să-și fi planificat astfel moartea, ca să închidă ochii crezând în mine, nu era asta o doavadă de cinism? Sau numai prostie?

Dar n-ar fi mai bine să fii ceva mai atent la trafic? Rămânând în urma unei Lancia psihodelice, am aruncat o privire în oglinda din spate. Chryslerul de la Hertz dispăruse. Parcă ceva se întrezărea, departe, în urmă, lângă Marianella, dar nu eram sigur dacă erau ei; mașina cealaltă s-a ascuns și ea. Traseul acesta banal, nu prea lung, plin de o mulțime preocupată, motorizată, mie unuia îmi dădea privilegiul secretului care pădea într-un mod de neînțeles pentru toate polițiile din lumea nouă și cea veche; eu unul nu aveam în mașină pompă de umflat, papuci de înnot, rachetă de tenis, ca să mă duc în vacanță, ci ca să atrag asupra mea lovitura necunoscută. Așa încercam să mă entuziasmez, pe degeaba, fiindcă farmecul acestei escapade se spulberase de mult; nu-mi mai băteam capul cu misterul conspirației aducătoare de moarte, ci doar cum să pot înghiți a doua plimasină, căci nasul îmi curgea întruna. Mi-era indiferent unde se afla Chryslerul. Emigătorul avea o rază de o sută de mile. Iar bunica avea în pod chiloți de culoarea acestei Lancia.

La șase și jumătate am început să gonesc. Un ~~temp~~ m-am ținut în spatele unui Volkswagen, cu ~~temp~~ ochi mari de berbec pictați în spate, care mă ~~temp~~ cu vădit reproș. Autoturismul îți definește,

de obicei, personalitatea. Pe urmă am rămas în coada unui compatriot din Arizona, cu eticheta HAVE A NICE DAY¹ pe bara antișoc. Înainte și după mine se îngărmădeau pe acoperișurile turismelor bărci cu motor, schiuri nautice, saci de dormit, unelte de pescuit, planșeuri de surfing, rucsacuri zmeurii și portocalii – toată Europa se căznea din răsputeri să aibă *a nice day*.

Cinci și douăzeci și cinci de minute. Am ridicat iar, a nu știu câtă oară, mâna dreaptă, apoi cea stângă, ca să-mi privesc degetele întinse. Nu tremurau. Și astă urma să fie primul semn. Dar puteai oare să fii sigur? Doar nimeni nu știa nimic. Sau poate să-mi fi ținut răsuflarea o clipă – abia atunci Randy ar fi intrat în panică. Ce idee prostească!

Viaductul. Aerul se zbătea de-a lungul barelor de beton. Am aruncat o privire ca să admir peisajul. Minunat era hăul acesta verde, întins până la orizontul înconjurat de munți. Pe banda stângă m-a ajuns din urmă un Ferrari, turtit ca o ploșniță. I-am tras câteva înjurături din nou, în rafale. Parbrizul era pătat cu resturi de muște, pantalonii mi se lipeau de pulpe, reflexul ștergătoarelor îmi fulgera ochii. Mi-am frecat nasul. Pachetul de „Kleenex“ a căzut între scaune, fășând în aer. Cineva ar putea să descrie natura moartă pe orbită. Când omul se gândeau că avea de-acum totul fixat, magnetizat, legat, lipit cu hârtie specială, abia atunci începea un veritabil circ – un soi de pixuri,

ochelari, tot felul de capete de cabluri ieșeau afară ca niște șopărle, dar cele mai rele erau resturile. Vânătoare de pesmeți cu aspiratorul. Dar mătreață? Numai mistere în acești primi pași ai omului în Cosmos. Până și copiii întrebau, mai întâi, cum se putea face pipi pe Lună.

Munții apăreau în toată măreția lor, cenușii, liniștiți, greoi, într-un cuvânt ei înșiși. Una din părțile bune ale Pământului. Drumul își schimbase direcția, soarele se strecurase în fâșii înăuntru în mașinii și astă îmi aminte de rotirea mută, maiestuoasă, a luminilor în cabină. Ziuă în plină noapte, una cu alta amestecate, ca înaintea facerii lumii, și visul devenind realitate, realitatea zborului, în învălmășeala, aiureala aceea a corpului, că era aşa cum nu putea să fie. Ascultasem prelegeri despre boala locomotorie, dar mă gândeam la ale mele. Astea nu erau simple greșuri, ci o adeverată panică a mațelor și a mucoaselor; măruntaiile, de regulă, imperceptibile, se burzuluiau, protestau. Mi-era pur și simplu milă de ele. În timp ce noi ne delectam cu Cosmosul, trupurilor noastre li se făcea rău din cauza lui. Dintr-o dată se săturaseră de el. Le trăgeam acolo după noi, iar ele se împotriveau. Desigur, antrenamentul își spunea cuvântul. Doar și un urs putea să învețe mersul pe bicicletă, dar oare pentru asta existau urși? Era doar o curată batjocură. Nu ne lăsam învinși, zvâncetul săngelui în cap se potolea, intestinele încremeneau, dar asta era numai o amânare a socotelilor, pentru că, până la urmă, trebuia să ne întoarcem. Pământul ne întâmpina cu presa lui ucigătoare,

¹ „Să aveți o zi plăcută“ (în lb. engl. în orig.) (n. tr.).